

Oslo, 14.10.2009

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Høringsuttalelse forslag til endringer i krav til energiforsyning i bygninger

Norges Naturvernforbund viser til høringsbrev fra Kommunal- og regionaldepartementet 20. juli 2009 med forslag til endringer i krav til energiforsyning i bygninger, og vil med dette kommentere forslaget.

Innledning

Norges Naturvernforbund vil innledningsvis påpeke at vi er svært kritiske til at det i høringsforslaget vurderes å åpne for at det kan gis unntak fra de foreslåtte energikravene der det legges til rette for distribusjonsnett for fossilgass (i høringsnotatet misvisende kalt naturgass).

Med unntak av dette forslaget, som vi ser på som et feiltrinn, er det flere gode forslag til endringer. Nå gjelder det bare å gå for de mest ambisiøse løsningene.

Oppsummering av Naturvernforbundets kommentarer:

- Kravene i TEK12 må varsles så tidlig som mulig
- Det kan ikke gis unntak for bruk av fossilgass
- Det må innføres forbud mot installering av oljekjel i nye bygninger og mot erstatning av gamle oljekjeler med nye i bestående bygg
- 80 % av netto varmebehov må dekkes med annen energiforsyning enn direktevirkende elektrisitet eller fossile brenslere hos sluttbruker
- De skjerpede kravene må også gjelde bygninger som er mindre enn 500 m²
- Tilsvarende strenge krav må stilles til fjernvarmeanlegg
- Punkt 3 om unntak ved spesielle naturforhold bør strykes
- Kravet i punkt 4 til unntak fra kravene for boligbygning hvor netto varmebehov beregnes til mindre enn 17 000 kWh/år må skjerpes. Den andre delen av punktet om unntak dersom kravet fører til merkostnader bør strykes

Kravene i TEK12 må varsles så tidlig som mulig

Teknisk forskrift skal gjennomgås minst hvert femte år. Etter energikravene som ble gjort gjeldene med TEK07, forventes nye og strengere energikrav å komme i 2012 og 2017. I tillegg vil det nå komme enkelte endringer fra 1. januar 2010. Naturvernforbundet forventer at dette ikke fører til en utsettelse av neste totale revisjon av TEK.

Vi er klar over at forslaget som nå er på høring ikke er en omfattende revisjon. Hvis enkelte av våre forslag ikke lar seg gjennomføre i denne runden, ber vi om at de tas med i prosessen med TEK12.

Naturvernforbundet mener at energikravene i TEK12 minst må tilsvare lavenergihusstandard og i TEK17 tilsvare passivhusstandard. Det gjøres nå et betydelig arbeid for å utarbeide frivillige standarder som har strengere energikrav enn minimumskravene i TEK07. En tidlig forhåndsannonsering av kommende strengere energikrav vil bidra til en større etterspørsel i dag etter fremtidens bygg. Dette er en vesenlig faktor for å bidra til utvikling i byggebransjen og leverandørindustrien slik at de raskere vil kunne møte strengere energikrav. Det må derfor så tidlig som mulig annonseres hva som blir kravene ved neste revisjon. Naturvernforbundet håper våre innspill som eventuelt ikke inkluderes i denne runden, danner grunnlaget for neste revisjon.

Det kan ikke gis unntak for bruk av fossilgass

I utkastet åpnes det for at fossilgass kan brukes til direkte oppvarming gjennom unntak fra hovedregelen. I høringsnotatet står det om fossilgass: "Utslippet av klimagasser er imidlertid ikke vesentlig lavere enn for fossil olje." Det slås altså fast at fossilgass ikke er et egnet alternativ for å redusere klimautslippene, som er målet med de nye kravene.

I byggsektoren er det gode muligheter for å redusere klimautslippene. Da kan det ikke velges en løsning som gjør at utslippene øker. Naturvernforbundet er fornøyd med at regjeringen fra 1. april 2010 endelig får på plass en CO₂-avgift for fossilgass til oppvarming. Som regjeringen selv understreker innføres avgiften for "å motvirke at gass konkurrerer ut mer miljøvennlige alternativer".¹ I lys av dette virker forslaget i høringsnotatet helt malplassert. Forslaget strider med alle intensjoner i regjeringens klimapolitikk. Vi krever derfor at det ikke åpnes for et unntak for fossilgass.

For øvrig viser vi til en felles høringsuttalelse hvor Naturvernforbundet sammen med andre miljøorganisasjoner, næringsliv og bransjeorganisasjoner ber om at det ikke må åpnes for bruk av fossilgass til oppvarming av bygg.

Forbud mot oljekjeler

Naturvernforbundet mener at forslaget om forbud mot installering av oljekjel i nye bygninger må innarbeides i forskriften. Vi mener også at det må innføres et forbud mot erstatning av gamle oljekjeler med nye i bestående bygg. I klimaforliket er begge disse forslagene varslet. Nå er det på tide å følge opp.

I notatet står det at "ønsket om reduksjon av klimagassutslipp innebærer at oljefyring bør unngås". Vi mener det beste tiltaket for å unngå oljefyring er å forby at det kan installeres oljekjel i nye bygninger, samt at gamle kan erstattes med nye i bestående bygninger. Det er også det partene i klimaforliket ble enige om. Samtidig bør CO₂-avgiften på fyringsolje økes, slik at de miljøvennlige alternativene blir mer lønnsomme for brukerne enn hva de er i dag. Fyringsolje er ilagt både grunnavgift og CO₂-avgift, men denne er altfor lav. Til sammenlikning har Sverige mer enn dobbelt så høyt avgiftsnivå for olje til oppvarming.

Utfasing av oljefyring er et nødvendig tiltak for å redusere klimagassutslippene fra byggsektoren. Klimagassutslippene fra oljefyring i Norge tilsvarer over 2 millioner tonn CO₂. Multiconsult har i en utredning for NVE anslått at det finnes ca. 17 000 oljefyringsanlegg over 120 kW og 120 000 anlegg mellom 20 og 100 kW. De aller fleste av disse er det enkelt å erstatte med miljøvennlige alternativer som bioenergi og fjernvarme.

¹ Finansdepartementet: Prop. 1 S (2009–2010) *Skatte-, avgifts- og tollvedtak*

Naturvernforbundet mener derfor følgende må inn i forskriften:

“Ny bygning skal ikke ha oljekjel for oppvarming, og gammel oljekjel kan ikke erstattes med ny i bestående bygg.”

Krav om minimum 80 % fornybar energi

Norges Naturvernforbund mener altså at det må innføres forbud mot installering av oljekjel i nye bygg. På sikt bør det også innføres et forbud mot bruk av direktevirkende elektrisitet til oppvarming. Direktevirkende elektrisitet, gjennom for eksempel panelovner, er ikke en god oppvarmingsløsning.

Fornybarandelen ved elektrisitet er omdiskutert. Vi mener at elektrisitetens alternative bruk bør ligge til grunn for beregning av CO₂-faktoren. Det er vanskelig å finne gode prinsipper for å beregne dette, men vi mener at det bør tas utgangspunkt i gjennomsnittlige utslipp for strømproduksjonen i markedet elektrisiteten omsettes. Uansett hvilken CO₂-faktor som settes på elektrisitet, mener vi at argumentasjonen mot direktevirkende elektrisitet til oppvarming må baseres på at strøm er høyverdig energi som bør benyttes til andre formål enn oppvarming. I tillegg er det langt mer effektivt å benytte varmepumper. Selv om en argumenterer med at Norges elektrisitetsproduksjon er 100 % fornybar, bør det ikke være tillatt å bruke den direkte til oppvarming.

Som en mellomløsning kan det være hensiktsmessig at en del av varmebehovet kan dekkes med for eksempel direktevirkende elektrisitet, men det mest ambisiøse forslaget må velges. Vi støtter derfor forslaget i alternativ 1 som innebærer at bygninger skal prosjekteres slik at minimum 80 % av netto varmebehov kan dekkes med annen energiforsyning enn direktevirkende elektrisitet eller fossile brenslers.

Rapporten fra Norsk Energi som det henvises til i høringsnotatet viser med all mulig tydelighet at det er nødvendig med en skjerpelse av kravene til elektrisitet for at klimautslippene skal reduseres betydelig. For at ikke fossile brenslers skal erstattes med direktevirkende elektrisitet, er det viktig at kravet også innebærer en skjerpelse av krav til alternativer til elektrisitet, og ikke bare fossile brenslers.

Like krav for bygninger under 500 m²

Naturvernforbundet mener at også kravene til bygninger under 500 m² må skjerpes. Vi mener høringsnotatet går langt i å bruke Norsk Energi sin rapport som støtte for forslaget om mindre restriktive krav til bygninger under 500 m². For å bøte på problemene med partikkelutslipp må det iverksettes tiltak som sørger for at det er mest mulig rentbrennende ovner som benyttes. Det holder ikke å bruke dette som et argument for fortsatt oljefyring og bruk av direktevirkende elektrisitet.

Vi mener derfor det må stilles tilsvarende krav til alle bygg og at det ikke skal være mindre strenge krav til bygninger under 500 m². Det er klart at det vil kunne være dyrere og mer praktisk vanskelig å skifte ut oljefyrer i alle private hjem. Skal klimagassutslippene reduseres er det allikevel nødvendig.

Tilsvarende strenge krav må stilles til fjernvarmeanlegg

Når kravene til energiforsyning nå skjerpes, er det viktig at det stilles tilsvarende krav til fornybarandelen i fjernvarmeanlegg. Fossil energi, også som topplast, må fases ut. Ved tildeling av nye fjernvarmekonsesjoner må dette bli et krav. Samtidig må fornybarandelen økes i de eksisterende anleggene. Det er et politisk mål at det bygges ut mer fjernvarme, men fjernvarme er ikke synonymt med miljøvennlig energi. I dag er det mange anlegg som har en høy andel fossil energi og elektrokjeler. Det er paradoksalt hvis det stilles krav om at husholdninger skal kaste

ut sin oljekjel eller panelovn hvis erstatningen er varme fra et anlegg som ikke er mer miljøvennlig.

Det må derfor bli langt strengere behandling av fjernvarmesøknadene i NVE, og kravene i konsesjonsbehandlingen må samkjøres bedre med TEK. Vi ber Kommunal- og regionaldepartementet arbeide sammen med Olje- og energidepartementet om dette.

Ikke unntak for spesielle naturforhold

Naturvernforbundet mener det ikke er grunnlag for å gi unntak for kravene der naturforhold gjør at det ikke er mulig å tilfredsstille disse. Vi kan ikke forstå hvilke forhold som kan forsvare et unntak. Vi mener derfor punkt 3 i forslaget bør strykes.

Skjerping av punkt 4

Naturvernforbundet mener unntakskravet i punkt 4 må skjerpes. Kommunen kan nå godta annen energiforsyning i bygninger med beregnet energibehov til oppvarming på under 17 000 kWh. Dette tilsvarer alle normale boliger under 200 m² som bygges etter byggtekniske krav. Kravet må derfor skjerpes.

Hvis bygninger skal tillates å ha en lavere fornybarandel, bør det være fordi de er bygget etter strengere energistandarder enn dagens TEK og dermed har et svært lavt oppvarmingsbehov. Naturvernforbundet foreslår at bygninger under 200 m² som bygges etter lavenergistandard eller bedre, kan få unntak fra kravet.

Videre mener vi også at det ikke bør åpnes for at annen energiforsyning kan godkjennes dersom kravet fører til merkostnader over boligbygningens livsløp. Selv om veilederen til TEK stiller detaljerte krav til utregning av lønnsomhet, vil det med kreative regnestykker være mulig å vise til at gode energiltak er ulønnsomme. Vi mener uansett at et argument om mulige merkostnader ikke holder mål mot klimatrusselen og behovet for reduserte utslipp. Siste del av punkt 4 bør derfor strykes.

Naturvernforbundets forslag til ny § 10-4 Energiforsyning

1. Ny bygning skal ikke ha oljekjel for oppvarming, og gammel oljekjel kan ikke erstattes med ny i bestående bygg.
2. Bygninger skal prosjekteres og utføres slik at minimum 80 % av netto varmebehov kan dekkes med annen energiforsyning enn direktevirkende elektrisitet eller fossile brensler hos sluttbruker.
3. Kommunen kan godkjenne annen energiforsyning dersom bygningen er under 200 m² og bygges etter minimum lavenergistandard.

Sammenliknet med alternativ 1 i høringsforslaget innebærer det:

- Nytt punkt 1
- Punkt 2: Sammenslåing av høringsforslagets punkt 1 og 2 med samme krav for bygninger over og under 500 m²
- Punkt 3 i høringsforslaget: Stryk
- Nytt punkt 3 (tilsvarende punkt 4 i høringsforslaget): Endring av unntaket til å gjelde for lavenergibygging eller bedre under 200 m² og stryke "eller dersom kravet fører til merkostnader over boligbygningens livsløp"
- Punkt 5 i høringsforslaget: Stryk

Avslutning

Norges Naturvernforbund mener at de mest ambisiøse alternativene i høringsforslaget må velges. Vi står overfor en enorm utfordring i å kutte

klimagassutslippene, og i byggsektoren er det gode muligheter for energieffektivisering og miljøvennlig oppvarming. Disse mulighetene må benyttes. Ved å innføre forbud mot å installere oljekjel i nye bygninger og erstatte gamle oljekjeler med nye i bestående bygg, tas et viktig skritt mot utfasing av oljefyring. Da vil det være en skandale hvis det samtidig åpnes for at fossilgass til oppvarming kan gi unntak fra energiforsyningskravene.

Naturvernforbundet mener at 80 % av netto varmebehov må dekkes med annen energiforsyning enn direktevirkende elektrisitet eller fossile brensler i alle bygninger, ikke bare de over 500 m².

Avslutningsvis ber vi om at våre forslag som ikke inkluderes i denne runden, vurderes i forbindelse med neste revisjon av TEK. Naturvernforbundet vil påpeke at det er viktig at endringene i neste revisjon av TEK, TEK12, varsles så snart som mulig.

Med vennlig hilsen
Norges Naturvernforbund

Audun Randen Johnson
energirådgiver